

Д. Я. Вертипорох,
асистент
(Бердянський державний
педагогічний університет)

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРЕДМЕТНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЇ ЗА ПРОФІЛЕМ “АВТОСПРАВА”

Постановка проблеми. Підготовка педагогічних кадрів є важливою ланкою всієї системи вищої освіти. Стрижневою проблемою, яка проходить через всю цю систему, є підготовка кваліфікованого фахівця, що здатний творчо вирішувати поставлені перед ним завдання і володіє високим рівнем професійної культури. При цьому необхідна широка підтримка проведеної освітньої політики громадськістю, відновлення відповідальності та активної ролі держави в цій сфері, глибока і всебічна модернізація освіти з виділенням необхідних для цього ресурсів і створенням механізмів їх ефективного використання. Для реалізації цих вимог потрібні сучасні кваліфіковані кадри, що в свою чергу, ставить перед системою освіти завдання вдосконалення підготовки майбутніх учителів технології та підприємництва.

Аналіз досліджень і публікацій. Основні положення теорії навчання майбутніх учителів відображені в основоположних працях учених: П. Атутова, Ю. Бабанського, А. Бодалева, М. Кондакова, В. Краєвського, І. Лернера, М. Махмутова, Н. Нікандрова, А. Орлова, В. Подзолкова, М. Скаткіна, С. Шаповаленко, Н. Шайденко та ін.

Питанню вдосконалення підготовки вчителів технології присвячені роботи В. Зайончика, Г. Кругликова, Е. Муравйова, В. Симоненко, Ю. Хотунцева та ін.

Загальнотеоретичні аспекти професійної освіти розкриті в роботах О. Абдулліної, С. Батишева, Н. Кузьміної, А. Піскунова, В. Сластеніна та ін. У роботах цих авторів обґрунтовані цілі, завдання, зміст і структура педагогічної освіти у ВНЗ, аналізується система педагогічної підготовки майбутніх учителів до професійної діяльності. Питання визначення та реалізації дидактичних умов підготовки вчителів виявлені в працях В. Андрєєва, С. Архангельського, П. Атутова, Ю. Бабанського, П. Гальперіна, В. Краєвського, Ю. Сокольниковою, Н. Талізіної, Н. Яковлева та ін. Нині необхідна зміна парадигми підготовки вчителів технології.

Метою нашої публікації є теоретичне обґрунтування дидактичних умов, що сприяють підвищенню ефективності підготовки майбутнього вчителя технології профілю “Автосправа”.

Учитель технології в школі – це транслятор образів інженерів, лікарів, економістів, будівельників, робітників різних професій та ін. У свідомості учнів. У зв'язку з цим з'являється необхідність в отриманні знань про найрізноманітніші галузях науки і техніки, галузях промисловості, сільського господарства і транспорту.

Однією з найважливіших галузей промисловості є транспорт. Автомобільний транспорт займає важливе місце в єдиній транспортній системі

країни. Він перевозить понад 80% народногосподарських вантажів, що зумовлено його високою маневреністю, можливістю доставки вантажів без додаткових перевантажень у дорозі. Велика протяжність автомобільних доріг забезпечує можливість їх повсюдною експлуатації. Висока мобільність, здатність оперативно реагувати на зміни пасажиропотоків ставить автомобільний транспорт “поза конкуренцією” при організації місцевих перевезень пасажирів. На його частку припадає майже половина пасажирообороту. За останні роки в нашій країні, як і в усьому світі, значно зріс інтерес до автомобільного транспорту, автомобілебудування, автосервісу та, як показує аналіз досліджень вітчизняних вчених, цей інтерес зріс і в учнів. Програма варіативної частини освітньої галузі “Технологія” передбачає можливість вивчення учнями загальноосвітніх шкіл курсу “Автомобіль”. Порівняльний аналіз змісту програми і змісту дисциплін предметного блоку навчального плану підготовки вчителів технології зі спеціалізації “Автосправа” дозволяє констатувати, що ряд питань курсу “Автомобіль”, пов’язаних з технологією автоперевезень не відображені в змісті предметної підготовки вчителів технології та підприємництва зі спеціалізацією “Автосправа”.

Одне з головних місць діяльності вчителя технології і підприємництва, на думку П. Атутова, займає його предметна підготовка. Вона забезпечується, насамперед, засвоєнням загальноосвітніх і спеціальних знань. Цим пояснюється те, що технологія виступає парадигмою сучасної освіти, тобто метою й основним завданням його є підготовка учнів до перетворювальної діяльності з використанням наукових знань. Однак вони автоматично не забезпечують розглянуту діяльність. Для цього потрібні спеціальні знання, вміння та засоби технологічного характеру. Вони обумовлені тим, що поряд з традиційними предметно орієнтованими технічними науками (машинознавство, електротехніка тощо) зараз розвиваються проблемно-орієнтовані комплексні науково-технічні та соціально-технічні дисципліни (ергономіка, інформатика, інженерна екологія, психологія праці та т.п.). Вони інтегрують підходи, синтезують знання різних наукових галузей і входять у наукове забезпечення сучасної перетворювальної діяльності людей.

Найбільш загальні й елементарні основи цієї великої галузі знань необхідні кожній освіченій людині (поряд зі знанням основ природничих та суспільних наук). У навчальному процесі вищої школи дисципліни і види навчання групуються навколо предметів, що визначають спеціальність і тому розглядаються щодо тих вимог, які пред’являють ці 19 предмети до всіх інших дисциплін даного навчального профілю. У свою чергу, зміст, обсяг, методи, і засоби вивчення профілюючих предметів виходять з цілей і завдань підготовки фахівця, його теоретичної та практичної кваліфікації.

Залежно від спеціальності всі навчальні предмети поділяються на профілюючі і непрофілюючі, які знаходяться у відносинах, що змінюються в залежності від ряду причин і умов. Зміна цих відносин закономірно, так як воно виражає їх взаємопов’язаний розвиток. У свою чергу, непрофілюючих дисципліни також діляться на два види по відношенню до спеціальних предметів: “вільні” і “пов’язані” дисципліни, що обумовлюється певними вимогами підготовки спеціаліста [2].

Розвиток техніки і технологічного впливу на навколишнє середовище наближається до критичної позначки. За останні тридцять років стався величезний стрибок у розвитку науки і техніки. Швидкість відкриття нових явищ та їх впровадження в повсякденну практику постійно збільшується.

Подальший розвиток людства немислимо без використання техніки, але це повинно супроводжуватися розвитком технологічної культури, тобто культурою розробки і застосування техніки. Змінилися і сутність поняття “технології”. Раніше вона визначалася як “наука чи сукупність відомостей про різних фізичних (зокрема, механічних), хімічних та інших способах обробки (або переробки) 24 сировини, напівфабрикатів, виробів (у переносній сенсі технологією називають і опис цих способів у вигляді інструкцій, графіків, креслень та ін.); також самі процеси такої обробки – технологічні процеси, при яких відбувається якісна зміна оброблюваного об’єкта”. Нині поняття “технології” виросло з рамок чисто “технічного” визначення.

Розробники освітньої галузі “Технологія” представляють її як науку про перетворення і використанні матерії, енергії та інформації в інтересах і за планом людини. Введення цієї області в навчальний процес дозволить молоді придбати загальношкільні та спеціальні знання та вміння і забезпечити інтелектуальне, фізичне, етичне та естетичне розвиток учнів, їх адаптацію до сучасних соціально-економічних умов. Ідея технологічної освіти, закладена в освітній галузі “Технологія”, націлена на технологічну підготовку школярів, на їх майбутню роль у суспільстві нових технологій. Вона передбачає розширення загальнокультурного кругозору учнів, що допомагає опанувати величезною сумою наукових знань і сформувати у них технологічне творче мислення, усвідомити техніко-технологічну картину світу, опанувавши технологічної та інформаційної культурою [4]. Технологічна освіта передбачає необхідність того, що ідея технологічної підготовки повинна пронизувати всі сторони і види діяльності школярів, і націлена на оволодіння учнями загальними способами перетворюючої діяльності. Зрештою, воно є основа формування неординарною творчо мислячої особистості, здатної орієнтуватися в соціумі, “включитися у вільний технологічний простір”, невимушено увійти в сучасний світ праці і професій.

Недостатня розробленість теорії навчання у вищій школі негативно позначається на якості навчання майбутніх фахівців. У більшості випадків навчання їх відбувається, в основному, з інформаційної моделі, а перевірка якості здійснюється шляхом виявлення вміння відтворити отриману на заняттях інформацію. Це призводить до збільшення обов’язкової аудиторного навантаження і скорочення часу на самостійну роботу.

Однією з причин цього є поганий структурування навчальної інформації. Відсутня, також, науково обґрунтована система навчання прийомам пізнавальної діяльності, яка дозволила б озброїти студентів методами і прийомами ефективної навчальної роботи у вузі. У зв’язку з цим оновлення змісту освіти включає ряд напрямків: • посилення акценту в освітньому процесі на розвиток інтелектуального, морального і культурного потенціалу особистості; • підвищення рівня фундаментальної підготовки в

природничо-наукової та гуманітарній сферах освіти; 20 • інтеграція гуманітарної, природничо-наукової та технічної складових змісту вищої освіти; • перехід від дисциплінарно – інформаційної до міждисциплінарної моделі формування змісту освіти, оволодінню методологією і інтелектуальними основами професійної діяльності [5].

Висновки. Розглядаючи діяльність вчителя технології і підприємництва, та його предметну підготовку ми вважаємо, що необхідно проаналізувати зміст освітньої галузі. Розробка програми освітньої галузі “Технологія” обумовлена тим, що світовий розвиток техніки, в звичному понятті, досягло деякого рівня, який вимагає трансформації її якісної сторони. Тому на сучасному етапі постає завдання розвитку технологічної грамотності, технологічної культури людини і суспільства.

Предметну підготовку майбутнього вчителя технології зі спеціалізацією “Автосправа” слід розглядати як процес навчання студентів з дисциплін предметного блоку і дисциплін спеціалізації, і результат навчання, готовність до реалізації професійної діяльності.

Перспективи подальших пошуків у напрямі дослідження. Подальшого дослідження потребують зміст, методика, організаційні форми і засоби навчання профілю “Автосправа”.

ЛІТЕРАТУРА

1. Заенчик В. М. Методика преподавания технологии: профессиональная ориентация и самоопределение школьников : учеб. пособ. / В. М. Заенчик. – Тула: Изд-воТул. гос. пед. ун-та им. Л. И. Толстого, 2000с.
2. Коваленко Е. Э. Методика профессионального обучения / Коваленко Е. Э. – Х. : ЧП Штрих. – 2003.
3. Тхоржевський Д. О. Методика трудового та професійного навчання та викладання загально технічних дисциплін / Тхоржевський Д. О. – К. : Вища школа, 1992.
4. Тхоржевський Д. О. Методика трудового та професійного навчання / Тхоржевський Д. О. – К. : ДІНІТ, – 2000.

УДК 378.14:168.522

О. В. Вєлкова,
аспірантка
(Дніпропетровський університет
імені Альфреда Нобеля)

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ПРОФЕСІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ МАЙБУТЬОГО МЕНЕДЖЕРА ЗАСОБАМИ ТРЕНІНГУ

Постановка проблеми. Питання формування конкурентоздатного менеджера є актуальним, оскільки зростання сучасних вимог до людських ресурсів пов'язане зі стрімким розширенням ринкових відносин, структурними змінами і циклічними коливаннями в розвитку економіки. Одне із найголовніших завдань менеджера – ефективна організація праці